Muo ocep
30 IX 70

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET
12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöler
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650
Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 155:—
Termin (4 kuud) ...... kr. 56:—
Kuu .... kr. 15:—
Kuulutusehind 75 ööri mm.
Ärikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren
Upplaga C
Neljapäeval, 3. septembril 1970
Nr 203 (3487)

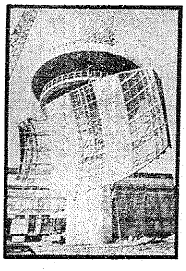

Saksa liiduvalitsuse tellimisel on praegu tunduvalt parandamisel Läänesaksa õhuruumi radarvalve. AEG ja Telefunken ehitavad uusi radarseadmeid, millistest Bremenis valmis esimene (pildil). Radarpeegel on 15 meetrit lai ja sellega võib kontrollida õhuruumi 315 kilomeetrilises raadiuses ja kuni 30 km kõrguses. Kokku ehitatakse kuus sellist seadet.

Uus autotööstuse hiiglane Jaapan võistleb Ameerikaga

Üheks alaks, kus kiiresti ekspandeeruv Jaapan tahab USA-lt esikohta endale, on autode tootmine, kirjutab ajakiri US News and World Report. See saareriik ,kes veel 1955. aastal, oli kaheksandal kohal maailmas söiduautode, veoautode ja autobusside tootmise poolest, möödus Lääne-Saksamaast, jõudis teisele kohale ja tahab nüüd mööduda Ameerika Ühendriikidest.

Käesoleval aastal toodab Jaapan umbes 5,5 miljonit autot. See on siiski tunduvalt vähem kui Ühendriikides, kus 1970. aastal nähtavasti valmistatakse üle 9 miljoni auto.

Kuid auahned jaapanlased, kes laiendavad oma turge maailma kõigis nurkades, annavad mõista, et nende eesmärgiks on mööda minna Ameerika Ühendriikidest autode tootmisel. Ameerika Ühendriigid asuvad praegu sellel alal esikohal.

Peamine autode tootja Jaapanis on firma "Toyota", mis nähtavasti valmistab 1970. aastal rohkem söiduautosid kui "Crysleri" kompanii oma tehastes Ameerikas. Kuus aastat tagasi ei kuulunud "Toyota" isegi kümne suurima autokompanii hulka maailmas.

Äri Jaapani autodega õitseb rohkem kui 150 riigis. Jaapani autobussid sõidavad Honduurase ja Kongo teedel. Veoautod Jaapanist liiguvad nii Aasias kui ka Euroopas. Jaapani söiduautod tõrjusid Ameerika margid välja Filipiinidel.

Mitte ühelegi turule ei püüda Jaapan nii sisse tungida kui Ameerika omale.

Jaapani söiduautode müük USA-s suurenes kuus korda, võrreldes sellega, mis oli neli aastat tagasi, ja sel tendentsil pole lõppu näha. 1970. aasta esimese nelja kuu vältel langes "Toyota" ja "Datsuni" kompanii arvele 20 prots. kõigist autodest, mis eksporditi ja müüdi USA-s.

Veel kaks Jaapani kompaniid — "Honda" ja "Toyo Kagyo" — tegid teatavaks oma plaani sel suvel toimetada Ameerika turule hulgaliselt autosid. Aga kompanii "Dodge", firma "Crysler" filial, kavatseb käesoleval aastal importida "Mitsubisi!" kompanii autosid.

Umbes niisugune olukord valitseb kogu maailmas. Kuue aasta aasta jooksul kasvas Jaapani autode eksport 500 protsenti.

1968. aastal müüsid jaapanlased välismaale 850 000 autot, mis moodustab 20 protsenti kogu autotoodangust Jaapanis. On püstitatud ülesanne viia see protsent 30-ni ja veelgi rohkem. Mõned ennustajad eeldavad, et Jaapani autode eksport küünib 1975. aastal 2,6 miljoni masinani.

Vaastamata energiale, mida üles näidatakse ekspordi alal, on siiski peamiseks jõuks Jaapani autotööstuse arengus nõudmine autode järele siseturul.

Jaapanis on 1290 autokooli, üle 25 miljoni inimese omavad juhiloa. Iga jaapanlane tahab osta endale väikeautot, mille mootor on võimsuse poolest võrdne mootorratta omaga. Niisugused autod moodustavad umbes 1/3 kogu autotoodangust riigis.

Tähelepanuvääriv on see, et jaapanlasi faktiliselt sunnitakse ostma Jaapani autosid. Keelumaksud ja tariifid lämmatavad impordi. Välismaiste autode montaaz on riigis keelatud. Möödunud aastal oli Jaapanis 4,5 miljonist müüdud autost ainult 17 413 importautot.

Import oleks nagu 1965. aastal

Järg. lhk. 2.

Vikerlased tulid, võitsid, läksid

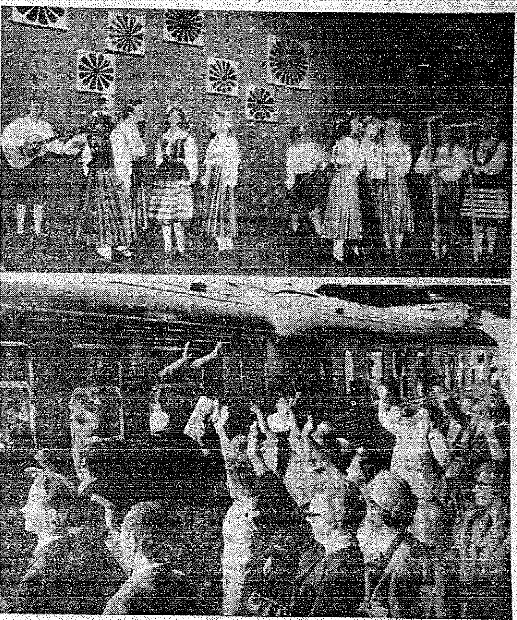

Montreali "vikerlaste" grupi "Vikervalla" Södra teatris kujunes külalistele suureks menuks üle 600 pealise publikuga, kes kuidagiviisi ei tahtnud lõpetada aplause. Väsinud kahest esinemisest ja lõpukoosviibimisest korp. Vironia ruumides, alustasid külalised pühapäeval Stockholmi peapaamast tagasireisi Frankfurti, kust algab tagasilend Kanadasse. Pildil momendid etendusest ja ärasaatmisest jaamas. (EPL-fotod Trummer).

Kool on alanud. Eesti emasid oma lapsi kooli toomas Stockholmi Eesti Algkooli õuel. (EPL-foto Tippo).

"Kust saite valuutat?"

Kuigi N. Venemaale ja tema okupatsioonialadesse välisvaluuta saamine ei ole võimalik, satub välisraha mõnevõrra siiski rahva kätte, ka sel lihtsal teel, et omaste külastajad jätavad neile mõned dollarid või naelad. Nende eest saadakse soodustatud hindadega osta kaupa nn. dollaripoodidest. Viimaseid on okup. Eestis teadaolevalt kindlasti Tallinnas.

Nüüd kuuleme, et need vähesed dollarid, mis inimesed on andnud dollaripoodi, on mõned andjad viinud miilitsasse ja KGB meeste kätte ülekuulamisele. Selgitatakse, kuidas isik sai dollari või naela omanikuks.

(VES).

Vene valitsus tugevdab korda ja riigidistsipliini

MOSKVA — N. Liidu keskkomitee ja valitsus teevad teatavaks, et "seaduse ja korra" tugevdamiseks on moodustatud tsentraliseeritud kohtuministeerium. Öeldakse, et seniajani pole kohtuinstantsidel ja prokuröridel õnnestunud saavutada "riigidistsipliini" rahuldaval nivool ja et vene õigusesüsteemis on rohkesti puudusi. Kohtuprokuröridele tahetakse anda laiendatud õigusi valvata miilitsavõimude kuritööde-vastast tegevust. "Kohtuinstantsid peavad suurendama kaitset riiklikele omanditele ja garanteerima täit hüvitust riigile tekitatud materiaalsetele kahjudele". Uudistebüroo AP märgib, et eespool nimetatud otsusega on tsentraliseeritud kohtusüsteemi, mis varem oli jaotatud üle 15 provintsiaalsse "vabariigi".

AMMAN — Joraania pealinnas Ammanis sooritati järjekordne atentaat kuningas Husseini vastu, mis ebaõnnestus. Ilmselt olid mõrvakatse taga palestiina geriljasõdurid. Peale selle on paljudes Jordaania osades puhkenud sõna tõsises mõttes frondilahingud valitsusvägede ja gerilja vahel. Palestiina nn. vabastusliikumise organisatsioonid ja nende juhid nimelt taunivad kuningas Husseini hoiakut Iisrael-Araabia konfliktis ja märgivad, et Hussein on "läänesõbralik araablaste reetur". Gerilja sooviks on okupeeritud Jordani jõe läänekallast ja "kogu Palestiinat" vabastada sõjaliste operatsioonidega. Jordaania valitsusele teevad peale gerilja muret ka riigi territooriumile paigutatud umbes 15 000 mehe suurune iraagi väeüksus, mis alati on öelnud end olevat lojaalne geriljale.

WASHINGTON — President Nixoni Vietnami-poliitika leidis tunnustamist senatis teisepäeval, mil hääletati häälteenamusega 55—39 maha ettepanek, mis nägi ette kõikide ameerika väeosade evakueerimist Vietnamist järgmise aasta jooksul. Ettepaneku esitasid se-

Järg. lhk. 2.

Saaremaa "ajakohane ilme" lagunenud mälestusmajadega

Kirjutises "Mööda kirjanduslikku Saare- ja Muhumaad" (artiklite kogumikus "Kirjandus, aeg inimene", Tallinn 1970) kirjutab Aarne Vinkel, et "Kingissepa südalinn on 1919. aasta ülestõusu monumendi, kultuuri- ja kaubamaja rajamisega omandanud kaasaegse ilme". See tähendab — kommunistliku ilme. Sellele lisaks ka tänavate nimed kõnelevad Kuressaare (nüüd — Kingissepa) uuest näost, sest pea iga teine tänavanimi kõneleb võimutsevast moskva-süsteemist.

Ühes erakirjas märgitakse, et üldse omavat Kuressaare kommunistid tänavate ümberristimise osas esikoha Eestis. Näiteks esinevad seal nüüd 21. juuni tänav, Moskva tänav, Komsomoli tänav, Lenini tänav (end. Uus tänav), V. Kingissepa tänav (end. Pargi tänav), Nõukogude tänav, Pioneeri tänav, Kolhoosi tänav, 1. Mai tänav, K. Marxi tänav, M. Gorki tänav, Pushkini tänav, Engelsi tänav ja teised.

Kuressaare gümnaasium (Pikk tänav. 31) hävis 1944. aasta sõjatules. Nüüd selgub, et "säilinud müüride vahele ehitati hiljem uus koolimaja, kus praegu töötab Kingissepa 8-klassiline kool". Pärast sõda kasutas Kingissepa keskkool praegust algkooli hoonet (21. juuni tän. 16). Uus hoone keskkooli jaoks (Hariduse tän. 13) valmis 1961. aastal.

Kuressaares ilmub ka Kingissepa rajooni ajaleht. Juba 1940. aastal hakkas "Meie Maa" asemel ilmuma "Saarte Hääl". Aastal 1950 sai "Saarte Hääl" uue nime — "Kommunismi Ehitaja", mis hiljem muudeti veel "Kommunismiehitajaks".

Ajalehe toimetus ja talitus asuvad Pikk tän. 6 endises "Meie Maa" majas, mille alumisel korral asub ka trükikoda. Seegi pärineb meie omariikluse aastaist. Endises Kuressaare Eesti Seltsi majas (Tallinna tän. 42) töötas pikemat aega Kingissepa Rahvateater, mis nüüd kasutavat uut "kultuurimaja".

Lisaks selgub, et Vallimaa tänavas on alles ka see maja, kus elas keelemees Johannes Aavik. Üteldakse: "Kuni surmani elasid seal J. Aaviku kaks nooremat õde. Praegu leiame majast nende lellepoja — muusikamees Joosep Aaviku."

Muhu saare osas näitab kirjeldus, et "Liivalt kilomeeter maad Kingis-

Järg. lhk. 2.

Kuressaare vanalinnas 1970 a. suvel. All vana talu Muhu Koguva külas on roogkatusega, materjaliga, mida on loodusest otse saada.

Eesti mängudelt ja rahvatantsupidustustelt Tallinnas. Pildil defileerivad oma kaunites rahvarõivastes Muhu neiud.

EPL *3. sept. 1970*

TÕDE VAKA ALL

Vanasõna ütleb, et tõde ei püsi vaka all. Äraseletatult tähendab see, et tõsiasju ei saa valede ja vassimistega lõpmatuseni varjata — varem või hilje m tulevad nad ikkagi päevavalgusele. Toda vanasõna aitab nüüd meenutada Sovjeti parteijuht Brezhnevi kõne Kazakstani pealinnas Alma-Atas, kui seal tähistati viiekümne aasta möödumist kazahhi vabariigi ühendamisest N. Venega. Kõne peateemaks oli "sidemete normaliseerimine" N. Liidu ja Puna-Hiina vahel, mispuhul Brezhnev rõhutas, et see olevat "kooskõlas nii mõlemate maade kui sotsialistliku maailmasüsteemi ja revolutsioonilise liikumise huvidega, samuti kui kõigi rõhutud rahvaste vabastusliikumise ja maailmarahu tugevdamise huvides".

"Sellest põhimõttelisest joonest kinni pidades on Sovjeti kommunistlik partei ja valitsus valmis igatpidi edendama mitte ainult riiklike suhete normaliseerimist Hiinaga, vaid ka heanaaberlikkuse ja sõpruse taastamist sovjeti ja hiina rahvaste vahel", toonitas Brezhnev. Sama hingetõmbega süüdistas ta "imperialistlike maade ajakirjandust" laimujuttude ajamises ühenduses Saksa-Vene mittekallaletungi-lepingu allakirjutamisega Moskvas paar nädalat tagasi. Väited, et tolle sobimusega läänes olevat Kreml "soetanud enesele vabad käed idas surve tugevdamiseks Hiina vastu", on Brezhnevi arvates tingitud sellest, et "ei mõisteta või õigemini üteldes vassitakse sihilikult tõelisi eesmärke ja printsiipe sovjeti välispoliitikas."

Nõnda pajatades on Kremli peamees nüüd täiesti unustanud, kuidas Nõukogude juhtkond ise on paari viimase aasta jooksul olnud üliagaralt tegev, et oma väidetavat tüli Puna-Hiinaga üles puhuda. Haripunktiks tolles kampaanias olid teatavasti vene diplomaatide ametlikud palverännakud Ameerika ja Lääne-Euroopa tähtsamates pealinnades pärast relvastatud vahejuhtumit N. Liidu-Hiina piiril Ussuri jõe vaieldavas osas. Palverännakute tagamõtteks oli ilmselt soov tekitada läänemaailmas arvamist, nagu oleks Vene-Hiina tülil tõsi taga. Sovjeti aktsioon kandiski teatud vilja, aidates segada arusaamisi Moskva-Pekingi väidetavast tülist niihästi ütles kui teises kohas.

Paljud olid valmis nõustuma isegi arvamisega, et tulemuseks võib varem või hiljem olla Vene-Hiina sõda.

Tõde vaka all hoides lootis Kreml nähtavasti uinutada läänemaailma, nagu oleks tema sihiks Euroopas ainult status quo säilitamine. Tõenäoliikult aitas see omajagu kaasa näiteks ka Vene-Saksa mittekallaletungi-lepingu toimetulekule. Nüüd Alma-Atas peetud kõnes iseloomustas Brezhnev seda sobimust kui tähtsat sündmust, mille jõustumisel on "suur positiivne tähendus mitte ainult mõlemate maade omavaheliste sidemete edasiarendamisele, vaid ka kogu rahvusvahelisele olukorrale Euroopas nii praegu kui tulevikus". Brezhnev jagas sel puhul ühtlasi kiitust Saksa Liiduvabariigi valitsusele, kes olevat lõpuks ilmutanud "realistlikku hoiakut". Realistlikku muidugi viisil, nagu Kremlile meeldib.

Sovjeti diplomaatias on propaganda alati mänginud suurt rolli. Olulisemaks abinõuks on seejuures ikka olnud tõe hoidmine vaka all, et varjata või moondada oma poliitilisi eesmärke. Oli ainult pettepilt, kui Stalini välisminister Litvinov rändas ringi, et sõlmida N. Liidu läänepoolsete naaberriikidega Balti merest Musta mereni nii mittekallaletungi kui muid rahutaotlevaid lepinguid. Kõik need hulgalised dokumendid osutusid tühisteks, kui Stalini salalepe Hitleriga kolmkümmend aastat tagasi jaotas Ida-Euroopa kurikuulsateks huvipiirkondadeks mõlema vahel.

Asjatu oleks loota, et Brezhnev tahaks vene kommunistlikule ekspansioonile teha lõppu. Vastupidi, Karlovy Vary konverentsil toonitas ta tõhutatult, et eesmärgiks on "Lääne-Euroopa revolutsiooniline ümberpaiskamine sovjetitüübilise sotsialismi poole".

Kui tollele avaldusele lisada nüüd Brezhnevi seletus suhetest Puna-Hiinaga, siis ei tohiks tõde Kremli kavatsustest enam vaka alla jääda. Kreml ihub hammast Lääne-Euroopale ja loodab nähtavasti, et värske sobimus Saksa Liiduvabariigiga aitab võibolla kaasa vastupanu halvamisele seal. Lootus, mis ei või täide minna, kui tõde ei püsi vaka all.

A.K.

Saaremaa ilme

Algus lk. 1

sepa poole seisab puude vahel Muhu haigla, mis pole midagi muud kui endine "Rüündali pood", see tähendab — luuletaja Villem Ridala noorpõlvekodu.'

Nagu muud Eesti alad, nii on nüüd ka Saaremaa täis tühje maju. Selgub, et isegi kommunistlike funktsionääride endised kodud lagunevad. Näiteks üteldakse Laimjalas asuva D Vaarandi endise kodukoha kohta, et tänapäeval on D. Vaarandi lapsepõlvekodu tühi ning laguneb. Samuti nagu seisab tühjana Julianus Trulli (Vaarandi isa) poolt ehitatud teine maja. Kuid ka "Kuusnõmme külas, kus Kopli peres sündis kirjanik Aadu Hint, maja on lagunemas, kuigi praegu seal veel elatakse.

Kärlas Süda omaaegse elu- ja töökohaga tutvumiseks tuleb liikuda põhja poole — kirikukülla, kus teekäänakul leiame endise köstri talu metsistunud aia, kuna koolimajast, kus õpetas P. Süda ja õppis J.Mändmets, on alles ainult vundament.

Mändmetsa kodutalus Suureperel võis veel kümmekond aastat tagasi näha lagunevat rehielamut, kus kirjanik sündis ja üles kasvas. Praegu on sellest alles jäänud ainult põhjapoolne ots.

Koovi külas asuva Vähiku talu kohta, kus sündis A. Mälk, üteldakse: "Vähikul on meil praegu raske Mälkudega kohtuda: pärast kodutallu jäänud venna Mihkli surma pole sealses suures majas pidevaid elanikke." Lisaks ka "Mõntu koolimajast, kus A. Mälk töötas aastail 1923 — 1925, pole midagi säilinud."

Ansekula kiriku osas märgitakse, et kirik purustati 1944. aasta sügisel, ja et hiljem ehitati kiriku torni kohale majak.

Muhu- ja Saaremaa endise — mineviku — näo säilitajaine esinevad maal majade rookatused. See on ka saarlaste suur eelis, sest roog on Eestis nüüd ainus materjal, mida on võimalik kergesti saada katuste parandamiseks. Uuena esineb Saaremaal Kaarma lähedal Aste külas töötav Tallinna Juveelitehase metalltoodete osakond (300 töölist), Sõrve majaks (mis ehitati sõjas purustatu asemele aastal 1949), Sõmera külas paiknev sanatoorium. Kihelkonna lähedal Viki külas asub Mihkli talumuuseum ja Läätsa konservitehas.

Põgenik vahistati kardina taga

Üks poola naine, kes Rootsi tuli põgenikuna ja aastal 1964 sai Rootsi riikkondsuse, vahistati oma vanale kodumaale autoreisile saabumisel koos oma Poola kodanikust õlga. Naist süüdistatakse valuutamääruste rikkumises, on teatatud Rootsi välisministeeriumile. Naise mees ei olnud kaasas ja elab Värmlandis.

Ilmus sügishooaja alguseks
Helmi Mäelo
TEISED
TUULED
romaan, 270 lk.
Hind brosh. kr. 19:-, köit. kr. 25:-.
EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV
EESTI KIRJANIKE
KOOPERATIIV
Fack 1, 220 03 Lund 3.
Pg. 43 37 71-3

Kas olete maitsenud meil müügilolevaid mitmesuguseid saksa leivasorte kuulsast BAECH pagaritööstusest Lüübekis?

Külastage meie väljapanekut S:t Eriks-Mässan'il!

TOOMINGA LEIVATÖÖSTUS JA LEIVAÄRI

OLLI veste:

Silmapaistev isiksus

TULUSAID NÕUANDEID KÜSIMUSTE JA VASTUSTE KUJUL

PEEN KÄITUMINE JA SELTSKONDLIKKUS

"Võõraste isikutega tutvust sõlmides tuleb end esitleda. Kuidas seda teha?"

"See toimub oma nime ütlemise teel. Oma nimi öeldakse nõnda, et pomisetakse vaikse häälega midagi ebaselget, mis ei tähenda midagi. Näiteks "hohmpts". Ka sõna "mmnoh" kasutatakse väga palju. Peale selle võib kasutada trükitud visiitkaarte."

"Mis sinna on trükitud?"

"Mingi nimi. Näit. mõne ministri nimi. See äratab alati erakordset aukartust nendes kes ei tunne põhjalikult poliitikat."

"Olen kuskilt lugenud, et härrad peavad piduliku ülikonna juurde kandma musti püksitrakse. Kas see on obligatoorne?"

"Jah on. Muidu võivad püksid maha vajuda."

"Kuidas talitada, kui lauanaaber pidulikul lõunasöögil kõne ajal tukkuma jääb?"

"Olete õnnelik, kui saate tema eeskujul talitada."

"Kas on parem sõita Brasiiliasse või Sunda saartele, kui juhtud kastmekannu kõrvalistuva daami siidkleidile ümber ajama?"

"Parem on uut kastet paluda."

"Kuidas lahutada pärast lõunasööki oma külaliste meelt?"

"Andke neile süüa."

"Millest oleks kõige parem vestelda?"

"Peenes seltskonnas on vestlus seda ladusam, mida totram ja tõlbim see on. Seega on kõige parem, kui esitate ainult omaenda mõtteid."

"Millist seltskondlikku elu käsitlevat teatmeteost te soovitaksite?"

"Aritmeetika õpikut."

"Miks just seda?"

"Ka aritmeetikas mängivad nullid tähelepandavat osa."

SPORT JA TERVISEKARASTUS

"Kuidas õppida jooksma?"

"Jooksmise puhul on kõige tähtsam stardioskus. See ei tohi ebaõnnestuda, sest startimata ei jõua jooksja iialgi finishisse. Lõpuspurt sooritatakse jooksulõpul, juhul kui võistleja jõuvarud ei ole lõpul."

"Kas ka käimine on sport?"

"Kahtlemata. Tõsi küll, käimist võistlustel meil üldiselt ei harrastata, kuid võistlustel käimist meil üldiselt siiski harrastatakse Pärm paneb tavaliselt käima, aga sportlasel ei maksa oma käimise tõhustamiseks pärmi tarvitada — sel juhul käiks ta käsi halvasti."

"Hüpeteks nimetatakse järske liigutusi, mille abil sportlane maast irdub. Maalt ärahüppamine toimub ilma passita. Hüpe on seda õnnestunum mida kauem väitab sportlase langemine tagasi maa peale. Kui sportlane üldse tagasi maa peale ei lange, nimetatakse hüpet hoolauahüppeks — sel juhul langeb sportlane vette."

"Ujumine on vististi tervist karastav sport?"

"Seda küll. Eriti talvel. Ujumisvõistlusest osavõtja peab püüdma võimalikult vee peal püsida. Kui ei püsi, tuleb appi hüüda. Allveevõistlustest osavõtja peab püüdma võimalikult vee all püsida. Kui ei püsi, ei ole vaja appi hüüda."

"Kuidas püstitatakse rekordeid?"

"Ületamatu d rekordid püstitatakse siis, kui kedagi nägemas ei ole."

"Kas poks on huvitav?"

"Poks on eriti meeldiv ja lõbus spordiala, juhul kui õnnestub vastase lööke vältida. Kindlaim moodus vastase löökide vältimiseks on, kui üldse poksiringi ei minda."

"Kuidas lastakse parte?"

"Ka mina ei mõista, kuidas neid võib lasta! Nad on ju nii rahulikud, rõõmsameelsed ja heasüdamlikud linnud. Parte tuleb püüda ilma laskmata."

"Mis viisil see toimub?"

"Suur kott viiakse järve kaldale ja pannakse orgid suhu — kotisuhu nimelt —, nii et see jääks lahti. Suhu riputatakse söödaks tükk suitsutatud lambaliha. Siis taandub püüdja parajasse kaugusesse ja ootab, millal part tuleb lambaliha maitsma ja läheb kotti."

"Kas sel viisil saab ka palju parte?"

"Mitte ühtegi. Aga sellest ei ole lugu. Kuna nad on nii rahulikud, rõõmsameelsed ja heasüdamlikud linnud."

MUUSIKA

"Kas muusika harrastamine on majanduslikult tasuv?"

"Vähemalt meie õuel mitte."

"Kes on Soome silmapistvamnaislaulja?"

"Ei julge öelda. 599 lauljannat saaksid mu eluplisteks vihavaenlasteks."

"Arst keelas mul laulmise, kuid ma ei saa järele jätta. Mis tuleks teha?"

"Andke kontsert. Kui loete arvustusi, ei laula te enam."

"Kas saksofoni mängimine on raske?"

"Erakordselt raske. Naabritele."

"Kus kõlab akordionimäng ilusamini?"

"Seal kus pipar kasvab."

"Mis on duett?"

"Kahe inimese soololaul."

"Milles peitub ooperimuusika menu saladus?"

"Rahaloteriis."

"Kas on õige, et sopran ei saa tõusta kõrgemale kui teise oktaavi sol?"

"Igatähes on kindel, et sopran ei saa tõusta kõrgemale kui lööke."

"Mida arvate helifilmist?"

"Parema vaatamise puudusel võib seda kuulata ja parema kuulamise puudusel vaadata."

"Mis on operett?"

"Palju kisa tühja asja pärast."

"Millises kohas on paus?"

"Paus on siin."

- New Jerseys Lionsis ristiti dr. med. Peeter Jaan Kuumi ja tema abikaasa Sylvia poeg Jaan.
- New Jerseys Bogotas abiellusid ins. Riho Meltsi ja Silja Rüga, kes on maalikunstnik Eduard Rüga tütar.

Uus autotööstuse

Algus lk. 1

muutunud liberaalsemaks, sest siis alandati suuremõõduliste autode tariife. Kuid n iisuguste mõõtmetega autod ei sobi riigi paljudele rajoonidele.

Enne Teist maailmasõda monteerisid "General Motors" ja "Ford" autosid Jaapanis. Kuid 1936. aastal sundis valitsus, kes ei tahtnud jagada turgu välismaalastega, neid sulgema oma ettevõtted. Sellest ajast saadik pole olukord märgatavalt paranenud.

Jaapani valitsuse esindaja selgitab: "Me kardame, et välismaalased haaravad meie autotööstuse enda kätte, kuna me teame, mida ameeriklased tegid Euroopas."

Sellise protektsionismi seina taga õitseb Jaapani autotööstus.

Autotööstuse kompaniide ühinemine vähendas nende arvu viie aastaga üheteistkümnelt viiele. See andis säilinud kompaniidele veelgi rohkem jõudu. Kompaniid "Toyota" ja "Nissan", mis müüvad oma autosid kogu maailmas "Datsuni" margi all, haarasid enda kätte peaaegu 75 protsenti siseturust. Jaapanlased on nõus monteerima autosid välismaal, kui see on vajalik, et saada osa potentsiaalsest turust. Neil on 60 tehast 23 riigis, sealhulgas üks tehas Kanadas. Need on ettevõtted, mis kuuluvad täielikult jaapanlastele, kui see on võimalik, või ettevõtted koos kohalike ettevõtjatega, kui seda nõutakse. Kõik Jaapani autod, mis müüakse USA-s, saabuvad kohale Jaapanist.

Jaapanlaste eelis siseriigis on püüdlike ja distsiplineeritud tööliste olemasolu.

Tootmine kasvab kindlalt. Töötempo tahtlikust venitamisest ja streikidest pole kuulda. Autotööstuse töölised kuuluvad kõige kõrgemapalgaliste tööliste hulka riigis, kuigi teenistus, mille nad koju viivad, moodustab ainult 1/4 nende kollegide palgast Detroidis.

Kõikjal, kus jaapanlased müüvad oma toodangut, vastavad nende kehtestatud hinnad turu nõuetele.

Standardne süüdistus, mida kategooriliselt esitatakse Tokios, seisneb selles, et "Jaapani tootjad on nõus müüma kahjuga kümme aastat, et luua uut turgu".

Seda süüdistust on raske tõestada, kuid ühel teatud juhul ähvardasid austraallased kehtestada importkvoodid Jaapani sõiduautodele, kui nende hindu ei tõsteta 100 dollarit auto kohta.

Detroidi insenerid annavad hea hinnangu "Datsuni" ja "Toyota" margi autodele. Üks neist ütles: "Need on peamiselt väikeautod, aga viimistlus ei jää maha meie suurte mudelite viimistlusest. Ma olen valmis vanduma, et niisugust autot võib välja lasta meie tehas."

Kuna Ameerika kompaniid on valmis tootma väikeautosid, võib öelda, et nad peavad jaapanlasi ähvardavamateks konkurentideks kui "Volkswagenit", mille arvale tuleb kõige rohkem Ameerikas müüdavaid välismaiseid autosid.

Firma "Ford" administraatorid räägivad erakõnelustes, et nende arvates on "Toyota" ja "Datsuni" firma autod rohkem sarnased Ameerika sõiduautodega kui "Volkswageni" omad.

Ameerika suur kolmik — "General Motors", "Ford" ja "Crysler" — aktiivseeris oma katseid teha lõpp takistustele, mis tõkestavad tema tee Jaapanisse.

Firma "Crysler" sõlmis kokkuleppe 35-protsendilisest osavõtust ühises ettevõttes kompaniiga "Mitsubisi", mis hiljuti organiseeris eraldi autokompanii.

Nagu firma "Crysler" selgitas, võttis see uus kompanii enda peale kogu kompanii "Mitsubisi" autotoodangu ja lisab siia veel "Crysleri" mõne mudeli montaazi. Kuid selle plaani elluviimiseks on tarvis aega.

Tokias pole kellegi saladuseks, et "Fordi" firma sihib kontaktide sisseseadmisele kompaniiga "Toyo Kogyo".

"General Motors" plaanid Jaapani suhtes on praegu segased.

Jaapan tõmbab endale Ameerika kompaniide tähelepanu kui tootmisbaas Aasia ja Ameerika turu tarbeks. Tootmiskulud on madalad, vedu üle Vaikse ookaani maksab vähe. liste eldab, et saabub päev, millal Jaapan toodab poole maailmas valmistatavatest autodest, nagu talle juba praegu kuulub pool maailma laevaehituse toodangust.

Pärandi "kulumine"

NEW YORK (VES) — Praeguses olukorras ei ole haruldane, et vab as maailmas elava isiku perekond on okupeeritud Eestis. On ka mõistetav vahel, et see isik surma korral järelejäänud vara on määranud testamendiga perekonnale kodumaal. Sellest on eriti huvitatud Vene võim, kelle vastavad asutused kohe asuvad pärandi kättesaamist korraldama.

Kätte antakse pärandisummad vene rublades, Kremli poolt määratud sundkursi alusel, 1 dollari eest 90 vene kopikat. Et see kurss tegelikkusele ei vasta, on kõigil teada, kuid pärandisummade ülekandmisel on sundkurss obligatoorne.

Selle kahjusaamise kõral on vene võimud veel teisti vähendamas pärandisummat. Nimelt asjaajamiskuludega. Neid on igat liiki ja sorti. On esinenud juhtumeid, kus pärijale okup. Eestis kätte antakse aruandeline arve, milles pärandisummast maha arvatud mitmesuguseid kulusummasid, isegi nn. diplomaatlikke dollareid.

Seega ei ole rahasummade pärandamine raudeesriide taha mitte tark tegu. Palju otstarbekohasem on testamendiga määrata summad mõnele inkorporeeritud ja pärandmaise õigust omavale organisatsioonile korraldusega, saata näiteks okup. Eestis elavatele sugulastele või omastele aega ajalt täisväärtuslikke pakke, määrates organisatsioonile asjaajamiste eest ka väikese tasu.

Pärandisummade organisatsioonidele jätmine on seepärast hea, et nende kasutamine pärandaja soovide kohaselt on kontrollitud.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Noortekoori asjus

Täiendavalt Noortekoori kohta teatatakse, et esialgselt ja loodetavasti ka edaspidi juhatab koori noor muusikasõber Toomas Tuulse. Ka need noored, kel teismelised aastad seljataga, on südamest teretulnud, sest 19. aastat ei ole mingi kindel vanusepiir.

Koori tegevuskavas on peale laulu oma orkestri loomine, väljasõidud, koosviibimised, esinemised välismaal ja muud üritused, mis koorilikmeid huvitavad.

Teretulemast laupäeval, 5. septembril kell 11 Jakobsgatan 2, II.

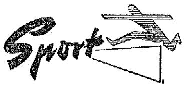

Uus eesti tipptulemus 3 000 m takistusjooksus

Moskvas tulnud võistlustel püstitas nue eesti rekordi 28-aastane Tallinna sportlane Ilmar Ruus 3 000 meetri takistusjooksus, tulles teiseks ajaga 8.47,4, mis on senisest Erik Maasiku rekordist tervelt 5.4 sekundit parem.

Kordas oma rekordit

Okup. Eesti kergejõustiklane Kalju Jurkatamm saavutas Tartus asfaltkummirajal 200 m jooksus eesti rekordi, mis on tema enda nimel, kordamise — 21,4 sekundit. 110 m tõkkejooksus saavutas Jurkatamm aja 14,3 sek.

USA korvpallurid Tallinnas

USA korvpalli olümpia-treeningmeeskond peatus N. Liidu võistlusreisil ka Tallinnas, kus toimus rahvusvaheline korvpalliturniir 24. — 26. augustini, kus võistlesid veel N. Liidu noortekondis ja Leedu. Viimaseid võitsid ameeriklased 82:69. Eestlased aga kaotasid leedulastele 83:75. USA võitis N. Liidu juniore 67:64.

UUDISEID... LÜHIDALT

Algus lk. 1

naatorid Mc Govern ja Hatfield ja seda iseloomustas viitsepresident Spiro Agnew kui "plaani, mis näeb ette kommunistide võitu". Lähemal ajal toimub president Nixoni suveresidentsis Kalifornias konverents, millest võtavad osa USA parimad välispoliitilised eksperdid ja nõuandjad. Diskuteeritakse olukorda Lähis-Idas ning võetakse läbi Spiro Agnew reisiraport Kagu-Aasiast.

CAPE KENNEDY — Ameerika õhujõud tulistasid orbiidile uue luuresatelliidi, mille lennutee kulgeb üle Kagu-Aasia. TEhiskaaslane kogub andmeid N. Liidu, Hiina ja Põhja-Vietnami sõjaliste seadmete kohta ja registreerib õigeaegselt kõiki eventuaalseid robotkallaletunge nimetatud piirkondadest. Luuresatelliidi pardal on ka televisioonikaamerad, mis registreerivad raketi- ja lennuväebasse ning vägede ümberpaigutusi.

OSLO — Põhjala riikide välisministrite nõupidamised Oslos lõpetati ühise kommünikeega. Selles öeldakse, et Lääne-Saksamaa ja N. Liidu vahel sõlmitud antivägivallale leping on tähtis tegur pinge vähendamisel Euroopas. Avaldatakse ühtlasi lootust, et juba lähemal ajal asutakse ette valmistama ka euroopa julgeolekukonverentsi. Kommünikees puudutakse ka olukorda Kagu-Aasias. Rõhutatakse, et ainuüksi poliitiline lahendus, mis annab Indo-Hiina rahvastele õiguse ise määrata oma tulevikku, garanteerib püsivat rahu selles piirkonnas.

Huumorit

"Mis märgid need sinu pintsakul on?" küsib vanaema lapselapselt.

"Se tähendab, et ma olen lõpetanud kaks instituuti!" vastab lapselaps uhkelt.

"Oled sa tõesti siis nii tobu, et üks instituut sulle tarkust pähe ei pannud?" imestas vanaema.

"Soovin õnne, kallim!" hüüdis mees kui ta naine pärast veerandtunnist jutuajamist telefonitoru ära pani. "Pärast meie abiellumist on see sinu kõige lühem telefonikõne sõbratariga!"

"Aga see polnudki sõbratar! Ma rääkisin mingi naisega, kes eksis numbriga."

*

Ameerika senaator pihib surivoodil:

— Ma omastasin riigi raha, minu sõpradeks olid gangsterid, ma lasksin vanu ja orbusid näljida, sest mulle oli elus kõige tähtsam raha, raha ja veelkord raha ning omastatud raha abil saavutatud võim . . .

— Jätame poliitika, mu poeg — ütles vaimulik — räägime parem sinu pattudest!

*

Sõbratar helistab sõbratarile:

— Oh Meeri, kui Sa teadsid kui halb enesetunne mul on! Eile olid mul külalised ja Villi hakkas üht ebaviisakat juttu rääkima. Ma palusin teda minu korterist lahkuda.

— Tegid ju õieti!

— Seda küll, aga et Villi jutu lõppu ära kuulata, läksid kõik teised külalised temaga kaasa!

*

Sõbrad istuvad poole ööni baariletti taga. Lõppeks vaatab üks nendest kella ja ütleb murelikult, et ta peab nüüd kiiresti minema hakkama, et jõuda veel pihtile.

"Pihtile? Sel kellaajal? Nüüd on ju kõik kirikud kinni."

"Ega ma lähegi kirikusse. Ma pean minema naise juurde."

Kongress lõpetati

Tallinnas toimunud soomeugri teadlaste kongress lõpetati 23. augustil ja samal õhtul lahkus suurem osa osavõtjaid, nende hulgas ka rootsi professorid Wickman ja Collinder. Prof. Mägiste jäi maha, soovides külastada oma vanemate haudu Kudinal.

Viimasel istungil seletas N. Vene teaduste Akadeemia esindaja Serebrennikov, et "erinevad riiklikud ja sotsiaalsed süsteemid ja erinevad tõekspidamised" ei tohi segada koostööd ja soovitas rahvusvahelisi kongresse ka edaspidi korraldada. Nagu selgus, on järgmine soomeugri kongress jälle raudeesriide taga — Budapestis aastal 1975. Prof. Ariste tegi teatavaks, et fennougristide rahvusvahelist komiteed, kuhu seni kuulusid P. Ariste (N. Liit), B. Collinder (Rootsi), P. Hajdu (Ungari), E. Itkonen (Soome), B. Kalman (Ungari), G. Lako (Ungari), K. Maitinskaja (N. Liit), G. Ortutay (Ungari), P. Ravila (Soome) Th. Sebeok (USA), B. Serebrennikov (N. Liit) ja Kustaa Vilkuna (Soome), on laiendatud uute liikmetega: K. Bergsland (Norra), A J Joki (Soome), I Kiraly (Ungari), M Kuusi (Soome), G. Laszlo (Ungari). K. Mark (NSV Liit), J Perrot (Prantsusmaa), L Posti (Soome), G. Sauer (Saksa DV), V. Skalicka (Tsehhoslovakkia), E Sögel (NSV Liit) ja N Valonen (Soome).

Nii on komiteesse nõetud ka tuntud kultuuripolitruk Endel Sõgel, kes oli kongressi organiseerijaks.

†

Oma armast ema ja vanaema

Anna Veervald'i

* 3.4. 1892
† 1.9. 1970

LAPSED PEREKONDADEGA
Rootsis, Kanadas ja Kodumaal

Nii mitmest künkast üle
läks Sinu elutee.
See tihti polnud sile
vaid hoopis ummune.

†

Armast

Priido Koel'i

mälestavad leinas

perekonnad:

ALAJAAN
BALDER
LUNT
TAMMAR

Leinateateid

†

Kallist venda ja onu

Priido Koel'i

mälestavad sügavas leinas

ÕDE ABIKAASAGA
Kanadas
ÕEPOEG ABIKAASAGA
USA-s
VENNAPOEG ja SUGULASED
Eestis

†

Armast õemeest, kälimest, tädimeest ja ristiisa

Priido Koel'i

mälestavad valusas leinas

INES ja EVALD
HELGA, KARL, PRIIT,
TIIT ja TIINA

Puhka rahus, kallis Priido!

†

Head sõpra

Priido Koel'i

mälestavad leinas

perekonnad:

H. KANN
V. ERMUS
A. VÕTING

†

Head sõpra ja ametivenda
Kapten

Priido Koel'i

mälestab leinas

AUGUST NIITIM
abikaasaga

†

Varalahkunud armast
Kaugesõidukapten

Priido Koel'i

leinab kurbuses

EESTI KAUBALAEVASTIKU
JUHTKONNA ÜHING ROOTSIS

†

Armast toetaviliget

Priido Koel'i

mälestab kurbuses

STOCKHOLMI EESTI
MEESKOOR